

УДК 378.126

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

Фатеева Е.М., к. пед. н.,
доцент кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту
Херсонський державний університет

У статті розглядається проблема використання інноваційних технологій у структурі професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти. Результатом інноваційних процесів є використання теоретичних і практичних нововведень, а також таких, що утворюються на межі теорії і практики. Обґрунтовано, що до найбільш пріоритетних і перспективних напрямів і методів упровадження інноваційних педагогічних технологій, які позитивно впливають на формування методичної компетентності майбутніх менеджерів освіти, варто зарахувати модульно-розвивальне навчання, інформаційно-комунікаційні технології.

Ключові слова: інноваційні технології, професійна компетентність, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні форми й методи, модульна технологія, майбутні менеджери освіти.

В статье рассматривается проблема использования инновационных технологий в структуре профессиональной подготовки будущих менеджеров образования. Результатом инновационных процессов является использование теоретических и практических нововведений, а также таких, которые образуются на грани теории и практики. Обосновано, что к наиболее приоритетным и перспективным направлениям и методам внедрения инновационных педагогических технологий, которые положительно влияют на формирование методической компетентности будущих менеджеров образования, следует отнести модульно-развивающее обучение, информационно-коммуникационные технологии.

Ключевые слова: инновационные технологии, профессиональная компетентность, информационно-коммуникационные технологии, интерактивные формы и методы, модульная технология, будущие менеджеры образования.

Fateeva E.M. MODERN TECHNOLOGIES OF PREPARATION OF FUTURE MANAGERS OF EDUCATION

The problem of the usage of innovative technologies in the structure of training of future managers of education is considered in the article. The usage of theoretical and practical innovations as well as those formed on the edge of theory and practice is a result of innovative processes. Module-developmental studies, informational and communicational technologies are proved to be the most priority and perspective directions and methods of implementation of innovative educational technologies that have a positive influence on the formation of methodical competence of the future managers of education.

Key words: innovative technologies, professional competence, informational and communicational technologies, interactive forms and methods, module technology, future managers of education.

Постановка проблеми. Ефективний розвиток нашої держави багато в чому залежить від якості управління в економічній, соціальній і соціокультурній сферах. Саме тому підготовка висококваліфікованих управлінських кадрів набуває останнім часом не лише суто економічного, а й загальносуспільного значення. Вимоги до спеціалістів з управлінської діяльності в освіті зростають і ускладнюються відповідно до потреб суспільства й науково-технічного прогресу. Стає очевидним, що сьогодні фахівець у галузі управління освітою повинен бути здатним бачити нове й перспективне, уносити зміни в традиційні форми та засоби навчання, проектувати його розвиток з урахуванням законів ринкової економіки. Отже, українському суспільству потрібен менеджер інноваційного типу.

Ураховуючи вказане, зазначимо, що перед системою менеджерської освіти

України постає завдання відповідної перебудови змісту й науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу професійної підготовки фахівців цієї галузі, спрямування її на формування готовності майбутніх спеціалістів до інноваційної професійної діяльності. Наукові дослідження в галузі професійної підготовки фахівців управлінської галузі в освіті є надзвичайно актуальними, вони здійснюються на теоретичному та практичному рівнях, поєднуючи ідеї й підходи різних наук, а саме: педагогіки, психології, економіки, управління, інноватики тощо.

Одним із пріоритетних напрямів підготовки майбутніх менеджерів освіти є впровадження в навчальний процес інформаційних технологій.

Застосування інформаційних технологій навчання передбачає наявність комп'ютерного забезпечення, програмного та мето-

дичного забезпечення. Крім цього, на сучасному етапі інформатизації вищої освіти є потреба у виробленні технічної політики з їх оснащення необхідними технічними і програмними засобами з метою подальшого розвитку навчання за допомогою технічних засобів навчання й ефективного їх застосування.

Ступінь розробленості проблеми.

Процес реалізації освітньої інновації в кожному елементі має свої особливості. Увага науковців щодо теоретичних і методичних засад підготовки менеджерів освіти зосереджена на визначенні особливостей її змісту, психолого-педагогічних і дидактичних умовах оволодіння професійною діяльністю; специфіці професійної підготовки менеджерів [11]. У теорії та практиці педагогічної науки проблему використання інноваційних технологій розкрито в кількох напрямках наукових досліджень, а саме: філософський аспект (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень та ін.) [4]; управлінський (В. Бондарь, Г. Дмитренко, О. Єльнікова, Л. Калініна, В. Маслов) [12], андрагогічний (В. Олійник, Н. Протасова, В. Семиченко, Т. Сорочан, Т. Сущенко) [12]; дидактичний (Н. Азарова, І. Бех, Н. Матвеева, Л. Ніколаєва, О. Панченко, Н. Стецюра, С. Гончаренко, О. Савченко, В. Сластьонін та ін.) [12]. Сутність інформаційно-комунікативного навчання висвітлено в працях таких науковців, як В. Биков, Я. Булахова, О. Бондаренко, С. Гончаренко, О. Гудирева, А. Дзюбенко, В. Заболотний, Т. Коваль, О. Козлакова, О. Міщенко, О. Пінчук, О. Шестопал та інші [2].

Інноваційні технології здійснюють активний вплив на процес навчання й виховання майбутніх менеджерів освіти, оскільки змінюють схему передання знань і методи навчання.

Мета статті – обґрунтування педагогічних умов використання інноваційних технологій як засобу підготовки майбутніх менеджерів освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується відходом від тоталітарної уніфікації і стандартизації педагогічного процесу, інтенсивним переосмисленням цінностей, пошуками нового в теорії та практиці навчання й виховання. Основу інноваційних процесів в освіті становлять дві важливі проблеми педагогіки – проблема вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду; проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику [13].

Результатом інноваційних процесів слугує використання теоретичних і практичних нововведень, а також таких, що утворю-

ються на межі теорії і практики. Як указує С. Ніколаєнко [7], розвиток освіти, тобто перехід її в новий якісний стан, не може бути здійснено інакше, ніж через освоєння інновацій, через інноваційні процеси. Інновації розглядаються сучасними дослідниками як істотний елемент розвитку освіти. Вони виражаються в тенденціях нагромадження та видозміни різноманітних ініціатив і нововведень в освітньому просторі, що в сукупності призведуть до більш або менш глобальних змін у сфері освіти і трансформації її змісту та якості. Ініціативи виникають у ході власної еволюції сфери освіти, у пошуку перспективних форм і засобів педагогічної діяльності, апробації нових технологій навчання.

Нині помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.

Інформаційно-комунікаційні технології здійснюють активний вплив на процес навчання й виховання майбутніх менеджерів освіти, оскільки змінюють схему передання знань і методи навчання. Інформаційно-комунікаційні технології є одним із засобів навчання, що сприяє реалізації педагогічної ідеї. У межах інформаційно-комунікаційних технологій розглядаються мультимедійні технології, які дають змогу водночас обробляти й відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби та способи обміну інформацією.

Мультимедійні засоби навчання, за С. Гончаренко, – це комплекс апаратних і програмних засобів, що надають користувачеві можливість спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Мультимедійні системи надають користувачеві персонального комп'ютера такі види інформації: текст, зображення, анімаційні картини, аудіокоментарі, цифрове відео [14].

Основу сучасних інформаційних технологій навчання становлять електронно-обчислювальна техніка, програмно-методичне забезпечення й розвинені комунікаційні засоби. З використанням інформаційних технологій розширюються можливості самостійної роботи майбутніх менеджерів освіти. Її основу становить робота з навчальними програмами, тестувальними системами, інформаційними базами даних. Застосування нових інформаційних технологій в освітньому процесі сприяє активізації самостійної роботи майбутніх менеджерів освіти; формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності й розвитку комунікативних здібностей; форму-

ванню навичок аналітичної та дослідницької діяльності; розкриттю творчого потенціалу; відпрацюванню навичок і умінь, необхідних у професійній діяльності; формуванню вмінь приймати оптимальне рішення в складній ситуації; посиленню прагнення до самовдосконалення. Інформатизація професійної освіти висуває нові вимоги до професійних якостей і рівня підготовки фахівців. Опанування сучасних інформаційних технологій стає одним із основних компонентів професійної підготовки будь-якого фахівця, у тому числі й у галузі освіти, що вимагає розробки та впровадження в освітній процес професійно орієнтованих програм і курсів, направлених на опанування основ необхідних знань і накопичення особистого досвіду їх використання у своїй професійній діяльності. У підготовці майбутніх менеджерів освіти важливим є не лише озброєння знаннями, а й розвиток умінь здобувати знання й використовувати їх у професійній діяльності [10].

Професійна підготовка майбутнього менеджера освіти має специфічні особливості, а тому одним із завдань є виявлення та обґрунтування потенційних можливостей використання під час розробки навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечить новий якісний рівень підготовки компетентних менеджерів освіти.

Оскільки універсальні компетенції не пов'язані безпосередньо з вирішенням професійних завдань, але беруть опосередковану участь в успішній реалізації професійної діяльності, то можна зробити висновок, що використання нових інформаційних технологій для сучасного менеджера освіти має не пріоритетне значення, а лише допоміжне у виконанні фахових функцій. Універсальні компетенції дають змогу майбутнім менеджерам освіти бути потрібними в разі необхідності не лише у своїй професії, а й загалом на ринку праці, успішно реалізовувати себе в інших сферах діяльності, що, на нашу думку, є також актуальним у сучасному світі.

Нині поняття «інновація» трактується як нововведення чи введення нового, однак єдиних підходів до змісту категорій «інновація» та «нововведення» ще не вироблено. На початку ХХ ст. розпочалося вивчення закономірностей нововведень в освітній галузі. Ученими досліджено низку важливих аспектів педагогічної інноватики (В. Беспалько, М. Бургін, В. Гузєєв, І. Дичківська, М. Кларін та ін.) [12]. Однак пояснення сутності педагогічних інновацій є дуже суперечливими. У педагогічній інтерпретації

під інноваціями розуміють нововведення в педагогічній системі, удосконалення методики реалізації педагогічного процесу. Як стверджує В. Сластьонін, педагогічна інновація є цілісним процесом, розрахованим на створення нової форми освітньої практики, тобто це свідомо спроба покращити наявну практику відповідно до певних бажаних цілей [13]. На відміну від традиційного навчання, інноваційне має на меті не стільки формування певної суми знань, скільки забезпечення розвитку особистості менеджера, воно прагне врахувати індивідуальність, самотність, самоцінність кожної людини. В інноваційному навчанні суб'єктивний досвід менеджера, його здібності, інтереси, ціннісні орієнтації, інтелектуальні можливості є визначальними під час підбору цілей, змісту й методів навчання.

Уважаємо, що до найбільш пріоритетних і перспективних напрямів і методів упровадження інноваційних педагогічних технологій, що позитивно впливають на формування методичної компетентності майбутніх менеджерів освіти, варто зарахувати модульно-розвивальне навчання, інформаційно-комунікаційні технології. Ці технології навчання належать до особистісно-орієнтованих педагогічних технологій, що забезпечують професійну й соціальну мобільність майбутнього фахівця, його конкурентоспроможність на ринку праці.

Модульна технологія навчання – це дидактична система, яка являє собою сукупність форм і способів організації та управління освітнім процесом із високим рівнем самостійності студентів на основі планомірно-поетапного засвоєння функціональних одиниць професійної діяльності [9].

За даними Н. Пастернак, «модульна технологія є особистісно орієнтованою технологією, де на чолі освітньої системи стоїть особистість студента, вона ж і є основною метою системи навчання» [9].

Модульне навчання реалізує новий підхід до організації професійної підготовки майбутніх фахівців освіти й передбачає відхід від традиційної схеми «навчальний семестр, навчальний рік, навчальний курс»; раціональний поділ навчального матеріалу дисципліни на модулі (логічно завершені частини теоретичних знань і практичних умінь з певної навчальної дисципліни) і перевірку якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля; перевірку якості підготовки студентів до кожного практичного чи семінарського заняття; використання широкої шкали оцінювання знань, підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів; поєднання поточного й підсумкового контролю навчаль-

них досягнень студентів із засобами безперервного самоконтролю; запровадження здорової конкуренції в навчанні; виявлення та розвиток творчих здібностей студентів. Важливою умовою реалізації кредитно-модульної технології у вищій освіті є можливість виділити основні наскрізні ідеї, на розкриття й засвоєння яких спрямований кожний модуль.

До суттєвих переваг кредитно-модульної системи організації навчального процесу варто зарахувати застосування інтерактивних форм і методів роботи студентів під керівництвом викладача, індивідуалізацію навчання, цілеспрямовану роботу із самоосвіти в комп'ютерних класах, читальних залах, на об'єктах майбутньої професійної діяльності. Кредитно-модульна система інтегрує системний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підхід до змісту професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Системний підхід передбачає формування міжпредметного інтегративного змісту професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти. Відзначимо, що система – це стійка взаємозалежна та взаємодіюча структура, властивості й дії якої не зводяться до суми властивостей і дій, які становлять її елементи. Отже, систематизація – це не просто упорядкування, виявлення структурних зв'язків, функціональних залежностей, формалізація, а й досягнення результату, коли ціле діє ефективніше за суму своїх складових. Діяльнісний підхід передбачає включення майбутнього менеджера в діяльність на всіх етапах пізнання. Причому його навчальна діяльність повинна виступати як його особиста й самостійна. Це означає, що основними її компонентами мають бути особисті навчально-пізнавальні мотиви, дії, цілепокладання, планування способів розв'язання навчальних завдань, а також самооцінка. Істотним моментом є рефлексія студентів щодо наявних у них знань, умов їх функціонування та застосування на основі самоаналізу. Особистісно-орієнтований підхід передбачає суб'єкт-суб'єктну взаємодію студента й викладача, опору на самостійну роботу студентів, максимальну індивідуалізацію процесу професійної підготовки, формування комплексу індивідуальних навчальних модулів у межах цілісного процесу підготовки спеціаліста, можливість формування варіативних індивідуалізованих модульних програм.

Модульна технологія передбачає реалізацію комплексної мети навчання: формування різнобічно розвинутої творчої особистості майбутнього менеджера освіти. Суттєве збагачення освітнього процесу у вищій освіті відбувається завдяки новим ін-

формаційним технологіям. Майбутні менеджери освіти повинні вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук професійно значущої інформації, уміти розв'язувати професійні завдання з використанням сучасних інформаційних технологій [10].

Висновки. Упровадження інноваційних педагогічних технологій навчання у вищій навчальній закладі України сприяє поліпшенню професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти, ураховує їхні досягнення в навчальній діяльності, робить їх мобільними на європейському освітньому просторі. Отже, підсумовуючи все викладене вище, зазначимо, що інноваційні педагогічні технології є формуванням професійно-методичної компетентності майбутніх менеджерів освіти, комп'ютерних і мультимедійних навчальних програм як ефективного засобу інноваційних педагогічних технологій у формуванні готовності майбутнього менеджера освіти до ефективної професійної діяльності.

Подальшого дослідження потребує встановлення відповідності цілей, змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання потребам науково-технічного, соціально-економічного й культурного розвитку суспільства; забезпечення міждисциплінарного навчання з використанням синтезу предметно-методичної та інформаційно-комп'ютерної підготовки; створення умов для поетапного переходу до нового рівня освіти на основі зазначених технологій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Євтух М.Б. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / М.Б. Євтух, І.С. Волощук // Педагогіка і психологія. – 2008. – № 1 (58). – С. 70–74.
2. Згуровський М.З. Вступ до комп'ютерних інформаційних технологій : [навч. посіб.] / М.З. Згуровський, І.І. Коваленко, В.М. Міхайленко. – К. : Вид. Європ. ун-ту, 2003. – 265 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті; світовий досвід української перспективи. Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
4. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) / В.Г. Кремень. – К. : Грамота, 2003. – 216 с.
5. Лепак Л. Активні методи навчання у процесі підготовки сучасного менеджера / Л. Лепак // Ситуаційна методика навчання: український досвід. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2001. – С. 139–144; Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 2 (46). – С. 431.
6. Наумов В. Новые игровые технологии в обучении персонала / В. Наумов [Электронный ресурс]. –

Режим доступу : <http://www.executive.ru/community/intellectual/692469/>.

7. Ніколаєнко С.М. Стратегія розвитку України: початок XXI століття / С.М. Ніколаєнко. – К. : Знання, 2006. – 253 с.

8. Павко А.І. Інноваційні педагогічні технології в контексті євроінтеграційних тенденцій у сфері вищої освіти України / А.І. Павко // Трибуна. – 2006. – № 9–10. – С. 22–23.

9. Пастернак Н.О. Модульна технологія навчання у вищих педагогічних закладах освіти / Н.О. Пастернак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія «Педагогіка». – 2005. – № 4. – С. 32–36.

10. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К., 2002. – 120 с.

11. Постоян Т.Г. Освітні технології : [навч. посіб.] / Т.Г. Постоян. – Одеса : Вид. Букаєв, 2014. – 204 с.

12. Сизоненко В. Політика і стратегія інноваційного розвитку України: євроінтеграційний аспект / В. Сизоненко // Вища школа. – 2008. – № 6. – С. 29–30.

13. Слостенин В.А. Педагогіка : [учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. завед.] / В.А. Слостенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов ; под ред. В.А. Слостенина. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.

14. Український педагогічний словник / за ред. С.У. Гончаренка. – К. : Либідь, 1988. – 636 с.